

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη, 22 Μαΐου 2012, 7:30 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση της ορθογραφίας. Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 35)

(α) Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισε, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο· οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἰκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὕτω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική·

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* IB'

(β) [...] ἀθρόα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν· ἦν δὲ που μορίῳ τινὶ προσμείξωσι, κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν πάντας ἀύχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἠσσησθαι. καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεόν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθοῦντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* B' 39

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση**(Μονάδες 20)**

Ἦγοῦμαι δ' αὐτὸν παρ' ὑμῶν δικαίως ἂν πλείστης συγγνώμης τυγχάνειν· ὑπὸ γὰρ τῶν τριάκοντ' ἐκπεσόντες ταῖς αὐταῖς ἐκείνω συμφοραῖς ἐχρήσασθε. Ἐξ ὧν ἐνθυμεῖσθαι χρή, πῶς ἕκαστος ὑμῶν διέκειτο καὶ τίνα γνώμην εἶχεν καὶ ποῖον κίνδυνον οὐκ ἂν ὑπέμεινεν ὥστε παύσασθαι μὲν μετοικῶν, κατελθεῖν δ' εἰς τὴν πατρίδα, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἐκβαλόντας. Ἐπὶ τίνα δ' ἢ πόλιν ἢ φίλον ἢ ξένον οὐκ ἦλθετε δεησόμενοι συγκαταταγεῖν ὑμᾶς; Οὐ καταλαβόντες τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸν σῖτον τὸν ἐν τῇ χώρᾳ διεφθείρετε καὶ τὴν γῆν ἐτέμνετε καὶ τὰ προάστεια ἐνεπρήσατε καὶ τελευτῶντες τοῖς τείχεσιν προσεβάλετε; Καὶ ταῦθ' οὕτω σφόδρ' ἐνομίζετε χρῆναι ποιεῖν ὥστε τοῖς ἡσυχίαν ἄγουσι τῶν συμφυγάδων μᾶλλον ὠργίζεσθε ἢ τοῖς αἰτίοις τῶν συμφορῶν γεγεννημένοις.

Ἴσοκράτους *Περὶ τοῦ ζεύγους*, 12-14 (διασκευή)

Λεξιλόγιο

ἐκπίπτω ὑπό τινος =εξορίζομαι ἀπὸ κάποιον

τελευτῶ= τελειώνω

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία**(Μονάδες 10)**

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Δ' 21

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο**(Μονάδες 20)****1. α. τυγχάνειν**

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον μέλλοντα και τον παρακείμενο στην ίδια φωνή.

β. ὑπέμεινεν

(μονάδα 1)

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον ενεστώτα και τον παρατατικό στην ίδια φωνή.

γ. παύσασθαι

(μονάδα 1)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

δ. καταλαβόντες

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού της οριστικής και προστακτικής στον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή. (μονάδα 1)

ε. ένομίζετε

Να γράψετε τη μετοχή ενεστώτα και αορίστου στην ίδια φωνή, στην ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους. (μονάδα 1)

στ. ποιείν

Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής και ευκτικής στον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή. (μονάδα 1)

2. α. δικαίως, πλείστης

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο πάνω τύπων (μονολεκτικούς τύπους). Σε περίπτωση επιθέτου, να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος. (μονάδες 2)

β. έκπεσόντες, συμφοραῖς ἐχρήσασθε, τίνα γνώμην, ὑμᾶς, τείχεσιν, αἰτίοις

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό. (μονάδες 4)

3. ταῖς συμφοραῖς, ἐνθυμεῖσθαι, ὑμῶν, τίνα, μετοικῶν, εἰς τὴν πατρίδα, δεησόμενοι, χρῆναι

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο). (μονάδες 4)

4. α. πῶς ἕκαστος ὑμῶν διέκειτο

β. ὥστε τοῖς ἡσυχίαν ἄγουσι τῶν συμφυγάδων μᾶλλον ὠργίζεσθε ἢ τοῖς αἰτίοις τῶν συμφορῶν γεγεννημένοις.

Να αναγνωρίσετε τις πιο πάνω προτάσεις του κειμένου (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος). (μονάδες 4)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά (Μονάδες 5)

Ο βασιλιάς παραδίδει στον γιο του την εξουσία και λέγει σ' αυτόν ότι πρέπει να κυβερνά με σωφροσύνη και αρετή. Έτσι όλοι οι πολίτες θα πείθονται στους νόμους και η πολιτεία θα ευτυχεί.

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Μονάδες 10)

1. α. Ποια είναι, σύμφωνα με τον μύθο του Πρωταγόρα, τα στάδια της εξέλιξης του πολιτισμού του ανθρώπου, όπως παρουσιάζονται στο πρώτο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α.(α), σελίδα 1;

(μονάδες 3)

β. Κι όταν τελειώσουν με τους δασκάλους, τότε η πόλη τους υποχρεώνει να μάθουν τους νόμους και σύμφωνα με αυτούς να ζουν [έχοντάς τους για πρότυπο], για να μην κάνουν μόνοι τους ό, τι τους έλθει· και όπως ακριβώς οι δάσκαλοι της γραφής τραβούν με το κοντύλι τους γραμμές και έτσι δίνουν την πλάκα στα παιδιά που δεν ξέρουν ακόμη να γράφουν καλά και τα υποχρεώνουν να γράφουν ακολουθώντας τις γραμμές, το ίδιο και η πόλη έγγραψε για υπόδειγμα τους νόμους, ευρήματα καλών και παλαιών νομοθετών, και υποχρεώνει σύμφωνα μ' αυτούς να κυβερνούμε και να κυβερνιόμαστε· κι όποιος τους παραβαίνει, τον τιμωρεί, και το όνομα της τιμωρίας αυτής και σε σας και σε πολλά άλλα μέρη, επειδή η δικαιοσύνη κάνει τον άνθρωπο ίσιο, ευθύ, είναι ευθύνες. Την ώρα λοιπόν που τόσο άφθονη είναι η φροντίδα για την αρετή και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή παραξενεύεσαι, Σωκράτη, και αναρωτιέσαι αν η αρετή είναι διδακτή; Μα δεν πρέπει να παραξενεύεσαι, πολύ πιο παράξενο θα ήταν, αν δεν ήταν διδακτή.

Πλάτωνος Πρωταγόρας ΙΕ΄

Ποιος είναι ο ρόλος της πόλης ως φορέα αγωγής των νέων στην αρχαία Αθήνα, σύμφωνα με τον Πρωταγόρα;

(μονάδες 3)

2. *καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι*

Με βάση το πιο πάνω απόσπασμα από το διδαγμένο για μετάφραση κείμενο Ι.Α.(β),σελίδα 1, να αναφέρετε **δύο** χαρακτηριστικά του Αθηναίου πολίτη και πώς αυτά τον διαφοροποιούν από τον πολίτη της Σπάρτης.

(μονάδες 4)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ